Solidarność Polsko-Czechosłowacka

Solidarność Polsko-Czechosłowacka (pierwotnie Solidarność Polsko-Czeska) – organizacja opozycyjna nawiązująca do tradycji dwu spotkań działaczy Karty 77 i KSS KOR w Karkonoszach (VII i IX 1978) i zapoczątkowanej wówczas współpracy opozycjonistów z PRL i CSRS. Impulsem do powołania SPCz stało się Posłanie do Ludzi Pracy Europy Wschodniej, uchwalone przez I KZD. We IX 1981 podczas pobytu Aleksandra Gleichgewichta w Pradze, w toku rozmowy z Anną Šabatovą i Václavem Malým, postanowiono powołać Solidarność Polsko-Czeską.

Do wprowadzenia stanu wojennego organizacja nie rozwinęła szerszej działalności. Od wiosny 1982 kierownictwo SPCz przejął po internowanym A. Gleichgewichcie Mirosław Jasiński. Wiele miesięcy zajęła odbudowa zerwanych kontaktów z sygnatariuszami Karty 77 i tworzenie kanałów przerzutowych. Podjęto nieudaną próbę zbudowania kanału przerzutu podziemnych publikacji do NRD. Działalność SPCz finansowo wspierał RKS „S" Dolny Śląsk. 12 II 1984 z inicjatywy SPCz 45 działaczy opozycji z Polski i Czechosłowacji wydało oświadczenie, w którym deklarowało wolę kontynuowania wspólnej walki o przestrzeganie praw człowieka i protestowało przeciwko represjom w obu państwach. W 1985 nawiązano równoległą do istniejącej od początku linii Wrocław–Praga współpracę między Brnem a Warszawą (Petr Pospíchal i Zbigniew Janas). W 1986 doszło do 3 spotkań na granicy (w Tatrach i Karkonoszach), w których uczestniczyli Z. Janas, M. Jasiński, P. Pospíchal, Janusz Onyszkiewicz i Petr Uhl. W efekcie skoordynowano działalność wszystkich ośrodków. Po aresztowaniu w I 1987 P. Pospíchala SPCz ujawniła fakt swojego istnienia i zorganizowała wiele protestów, w których uczestniczyli przedstawiciele różnych nurtów polskiej opozycji. 6 VII 1987

ogłoszono powstanie Kręgu Przyjaciół Solidarności Polsko-Czechosłowackiej (jedynej sformalizowanej struktury SPCz), w którego skład weszli Václav Benda, Egon Bondy, Petr Cibulka, Ján Čarnogurský, Jiří Dienstbier, Luboš Dobrovský, Miklós Duray, Václav Havel, Miroslav Kusý, Ivan Lamper, Ladislav Lis, Lenka Müllerová-Marečková, V., Jaroslav Šabata, Milan Šimečka, František Stárek, P. Uhl i Josef Vohryzek oraz Leszek Budrewicz, Zbigniew Bujak, Andrzej Drawicz, Andrzej Falkiewicz, Władysław Frasyniuk, Z. Janas, ks. Leon Kantorski, prof. Jan Kielanowski, Jacek Kuroń, Barbara Labuda, Jan Józef Lipski, Jan Lityński, Zbigniew Romaszewski, Bohdan Skaradziński, Eugeniusz Szumiejko i Henryk Wujec. Rzecznikami SPCz zostali A. Šabatová i Józef Pinior. W VIII 1987 doszło do spotkania opozycjonistów z obu państw na granicy (na Borówkowej Górze), kolejne zorganizowano w VII 1988 (na Śnieżniku) i VI 1989 (w okolicach Śnieżnika). Głównym organizatorem spotkań i akcji przerzutowych (łącznie ok. 30) był w tym czasie Mieczysław Piotrowski.

12 IX 1987 wspólnie z Ruchem WiP SPCz zorganizowała na wiodącej grzbietem Karkonoszy Drodze Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej manifestację w obronie przyrody górskiej, zatruwanej przez przemysł ciężki. W 1988 włączono się w zainicjowaną przez Kartę 77 akcję solidarności z Rumunią. W IV 1988 SPCz rozpoczęła akcję Patrionat, w ramach której organizacje opozycyjne obejmowały opieką więźniów politycznych z drugiego państwa. W V 1988 we Wrocławiu i Pradze przeprowadzono głodówkę w obronie więzionych za odmowę służby wojskowej; kolejna odbyła się w XII 1988 w Warszawie. 25 XI 1988 we Wrocławiu zorganizowano demonstrację w obronie czechosłowackich więźniów politycznych. Wiosną 1989 przeprowadzono szeroko zakrojoną akcję w obronie represjonowanych w CSRS (ulotki, pikiety, demonstracje). 15 IV 1989 w Cieszynie odbył się więc w obronie V. Havla.

Od XII 1987 SPCz wydawała „Biuletyn Informacyjny" w jęz. polskim, w 1988 wydano 2 nr. w jęz. czeskim. W XII 1988 SPCz zainicjowała powstanie Wschodnioeuropejskiej Agencji Informacyjnej.

W II 1989 w nawiązaniu do SPCz powołano Solidarność

Polsko-Węgierską.

W 1987 powstał kanał łączności między Wrocławiem a Žiliną (grupa skupiona wokół Stanislava Devátego), w 1989 między Cieszynem (Andrzej Grajewski, Jerzy Kronhold, Janusz Okrzesik) a Opawą (Aleš Bartusek, Ivo Mludek, Jaromir Piskoř). Obok przerzutu polskich wydawnictw podziemnych do CSRS SPCz zorganizowała także druk czechosłowackich wydawnictw opozycyjnych w PRL (m.in. znaczek na 10-lecie Karty 77, pismo „To"), w 1989 – sprzętu drukarskiego. W akcjach przerzutowych uczestniczyli m.in. Petr Bartoš, Piotr Golema, Ludvik Hradilek, Pavel Jungmann, Ewa Kapała, Bedřich Koutny, Ivan Lamper, Miroslav Odložil, Jachym Topol, Anna Walenta, Alexander Vondra.

21 VIII 1989, w 21. rocznicę inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację, SPCz zorganizowała w Cieszynie manifestację pod hasłem „Nigdy więcej bratniej pomocy". IX-XII 1989 we Wrocławiu ukrywano zagrożonego aresztowaniem S. Devátego, sygnatariusza Karty 77 i członka SPCz. 3-5 XI 1989 we Wrocławiu zorganizowano największe przedsięwzięcie w dziejach SPCz – Przegląd Niezależnej Kultury Czechosłowackiej i międzynarodowe seminarium „Europa Środkowa. Kultura na rozdrożu – między totalitaryzmem a komercjalizmem". Mimo przeciwdziałania władz CSRS wzięło w nim udział ponad 1000 obywateli Czechosłowacji. Po zwycięstwie „aksamitnej rewolucji" 21 XII 1989 w Czeskim Cieszynie zorganizowano spotkanie działaczy „S" i członków Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego z przedstawicielami Forum Obywatelskiego.

W III 1990 SPCz zorganizowała w Karkonoszach spotkanie prezydenta V. Havla z przewodniczącym „S" Lechem Wałęsą.

W 1990 po raz kolejny zmieniono nazwę organizacji na Solidarność Polsko-Czesko-Słowacką oraz powołano Fundację SPCzS. Działalność SPCzS koncentruje się na wspieraniu rozwoju kontaktów między Polską, Czechami i Słowacją, zaś Fundacja SPCzS prowadzi wiele programów, których celem jest rozwijanie demokracji w państwach powstałych po rozpadzie Związku Sowieckiego.

Łukasz Kamiński

Region Polska

Poprzedni Strona
Następny Strona

Zgłoś błąd